

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 29 października 2024 r.

w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Wojciecha Jerzego Hasa

W setną rocznicę urodzin Wojciecha Jerzego Hasa Senat Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd jednemu z najwybitniejszych twórców naszych czasów – filmowcowi, scenarzyście, rysownikowi oraz wieloletniemu wykładowcy i rektorowi Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Jego imponujący dorobek znany jest miłośnikom kina na całym świecie. Takie filmy jak „Pożegnania”, „Jak być kochaną”, „Rękopis znaleziony w Saragossie”, „Lalka” czy „Sanatorium pod klepsydrą” trwale wpisały się w historię nie tylko polskiej kinematografii.

Wojciech Jerzy Has sięgał do kanonu europejskiego dziedzictwa kultury i wypełniał swe filmy bogatą metaforą. Należał do gigantów światowego modernizmu, ale zarazem tworzył filmy arcypolskie, zawsze podejmując dialog z rodzimą mitologią, kompleksami i politycznymi narracjami. Postrzegał bowiem Polskę jako tygiel wielu kultur, języków, doświadczeń historycznych i form artystycznej ekspresji. Zaskakiwał odwagą, podejmując trudne tematy. „Jak być kochaną” i „Szyfry” demitologizowały heroizm okupacyjnej egzystencji, „Sanatorium pod klepsydrą”, nakręcone kilka lat po exodusie 1968 roku, przedstawiało imaginarium kultury żydowskiej, a „Niezwyczajna podróż Baltazara Kobera” stanowiła uniwersalny traktat historiozoficzny, czerpiący w równym stopniu z antycznej mitologii, tradycji judeochrześcijańskiej, gnostycyzmu i europejskiej awangardy. Miał nieczęstą zdolność łączenia dziejowego tragizmu z ironią i melancholią, które pozwalały bohaterom przetrwać w nieludzkim świecie. Cierpliwa praca reżysera z aktorami zaowocowała dziesiątkami pamiętnych kreacji, m.in. Zbigniewa Cybulskiego, Barbary Krafftówny, czy Gustawa Holoubka. Has wciąż zachwyca pomysłowością, eksperymentalną narracją i kunsztem plastycznym, a Jego twórczość oddziałuje na widza również dzięki – tak rzadko pisanym na potrzeby kina – kompozycjom Krzysztofa Pendereckiego oraz wybitnym scenografiom Lidii i Jerzego Skarżyńskich. W Jego filmach każdy detal kostiumu i scenografii wzbogaca opowiadaną historię.

Wojciech Jerzy Has działał niejako poza systemem państwowej kinematografii, unikał rozgłosu, nie należał do klik i koterii. Swoją odrębność przypłacił długimi latami wymuszonego

artystycznego milczenia. Nie zdołał zrealizować wielu spektakularnych projektów, w tym legendarnego „Ośła grającego na lirze”. Nawet bez tego dzieła Jego dorobek imponuje bogactwem utworów wielkich, wciąż inspirujących i oglądanych na całym świecie. Chyba żaden inny polski filmowiec nie jest darzony taką estymą, a pełne podziwu wypowiedzi twórców światowej sławy, takich jak Martin Scorsese, potwierdzają Jego nieprzemijające zasługi i status wybitnego ambasadora polskiej kultury.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o szczególnym znaczeniu dorobku twórcy dla dziedzictwa narodowego i światowego, ogłasza rok 2025 Rokiem Wojciecha Jerzego Hasa.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA